

‘Voortdurend denken: ik wil stoppen, het is de allerlaatste keer’

PROJECT / TRAJECT

Van Epigonentheater zlv ('zonder leiding van') naar Needcompany, van straatvoorstellingen naar Shakespeare, van politiek naar kunst: **Katrien Darras en Rudi Laermans** praten met theatermaker en beeldend kunstenaar Jan Lauwers over zijn parcours en de noodzaak om 'in detail te treden'.

Jan Lauwers: er is geen traject

Etcetera: Je bent letterlijk op straat begonnen, met collectieve performances als De Demonstratie. Vervolgens heb je toch gekozen voor de meer traditionele theaterdoos. Vanwaar die overgang?

Jan Lauwers: Het klinkt triviaal, maar die straatperformances deden we om geld te verdienen. Je bent jong, je begint met iets en je hebt gewoon geen theater. We waren een groep mensen die niet met theater bezig waren. Zelf was ik toen heel erg aan het twijfelen tussen politiek en kunst. Vanuit politiek oogpunt dacht ik dat je kunst op straat moest brengen, dat je uit de academie en het museum weg moest. Ik heb in die paar jaar dat we op straat hebben gespeeld heel veel geleerd, ook dat het echt niet werkt. Je kan er mensen enkel schokken of vervelen. Het was ook niet interessant, omdat je enkel met entertainment bezig bent, niet met kunst. Ik kwam al snel tot het inzicht dat je op straat nooit in detail kan treden. En als je je niet op details kan richten, heeft het geen waarde. Ik analyseerde toen dus wel wat het betekende om dingen op straat te doen. Omdat we aanvankelijk als collectief opereerden, kwam ik er ook al gauw achter dat een collectief niet kan in de kunst. Geen enkel collectief heeft trouwens lang bestaan binnen de kunst. Cobra bijvoorbeeld heeft het ook geen jaren uitgehouden. Er zijn wel collectieven die goeie dingen maken, maar er zijn maar weinig groepen die iets wezenlijks veranderen. Alleen personen veranderen iets. Ik voelde me dan ook al snel niet meer thuis in 'het collectief' en wilde mijn eigen ding doen. Natuurlijk is theater maken altijd een collectieve bezigheid, maar om in detail te kunnen treden moest ik terug naar een ruimte. Het klinkt conservatief, maar iets in een donkere zaal brengen is toch een

van de meest interessante werkvormen: je krijgt de rust om te tonen wat je wil tonen. Voor mij is die overgang dus niet abrupt gebeurd. Het is veeleer een gedurig in vraag stellen geweest. De twee uitersten in jullie vraag verwijzen daarom eigenlijk naar een constante evolutie.

Etcetera: Je terugkeer naar het podium was dus het resultaat van een onderzoek?

Lauwers: Ja, maar de belangrijkste tussenstap was *Achtergrond van een verhaal*, dat ik in 1984-85 in Antwerpen heb gemaakt. Ik wou dat werk in Kassel op Documenta X voortzet-

ten en er een tweede versie van *Achtergrond van een verhaal* tonen. Maar dat is door Catherine David een beetje aan de kant geschoven. Het vroeg ook enorm veel werk om het te realiseren. Nu ga ik de nieuwe versie misschien binnen het kader van Brugge 2002 maken. Met *Achtergrond van een verhaal* stapte ik van de straat een huis binnen. Je zag mensen die in een huis allerlei dingen deden, wat toen nog nieuw was. Ik vond dat een heel interessante bevraging van het medium theater. Je werkt met acteurs die geen acteurs zijn en je komt in een privé-situatie binnen. In Brugge 2002 zou ik dat graag nog eens overdoen met de kennis die ik nu heb, om te kijken of het nog steeds interessant is. Dat project is wel een beetje grootschaliger dan destijds in Antwerpen. Ik denk aan een appartementsgebouw waar veertig, vijftig, zestig, misschien zeventig mensen in wonen, hun leven leiden. De toeschouwers moeten één na één binnengaan, met vilten schoentjes aan de voeten, zodat ze geen lawaai maken. De enige afspraak luidt: 'Je mag niet praten met de mensen, en je moet elke deur die je openmaakt ook terug dichtdoen.' Je mag dus overal naar binnen. In Antwerpen kon je bijvoorbeeld een badkamer binnengaan waar iemand zich aan het wassen was. Er was ook een slaapkamer met een vriend koppeltje. Daar bleven de mensen heel lang naar kijken.

Etcetera: Waren die verschillende handelingen gepland?

Lauwers: Er was inderdaad een scenario. Elke acteur of ieder koppel had een ruimte. Dat wisselde, er was een soort cyclus, want anders was het niet doenbaar voor de acteurs. Er diende een spanning te zijn zodra je de deur

De demonstratie – Epigonen zlv / Mark de Bree (1983)

